

Марија Крстић

Срби, народ најлуђи – хумористичка серија *Курсације* Гранд продукције*

Апстракт: Рад је резултат истраживања српске хумористичке серије "Курсације" Гранд продукције. Пажња је усмерена на разумевање мотива Луде који се појављује као карактеристика главних ликова у серији. Курсације су полазници курса за Специјалне балканске снаге и припадници су земаља бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. Користећи се теоријским поставкама О. Клепа о Луди као социјалном типу и анализама В. Трифуновић, показују зашто су све Курсације Луде и како се међусобно разликују на основу својих различитих лудости. С обзиром да је у питању српска серија и да српски полазник курса, Геца Луди Милојко, једини има одредницу "Луди" у свом имену, посебно ћу обратити пажњу на мотив "српске лудости", и испитати да ли је у питању начин истицања српске посебности, јединствености и недостижне егзотике, односно, због чега је "српска лудост" позитивно вреднована ?

Кључне речи: Курсације, Луда, социјални тип, српска посебност

– У овом правцу – рече Мачак машући десном шапом – живи Шеширија, а у оном правцу – машући другом шапом – живи Мартовски Кунић. Посети кога више волиш, обојица су луди.

– Али ја не желим да идем међу луде – примети Алиса.

– А, ту нема помоћи – рече Мачак – сви смо ми овде луди. Ја сам луд. Ти си луда.

(Л. Керол, *Алиса у Земљи чуда*)

Увод

"Курсације" су телевизијска хумористичка серија која се приказује током музичко-забавних програма Гранд шоу и Гранд парада на телеви-

---

* Захваљујем се професорима на Одељењу за етнологију и антропологију, др Д. Антонијевић за помоћ око избора литературе и др М. Миленковићу за савете и коментаре ранијих верзија овог рада.

зији Пинк. *Курсације* су полазници Специјалног курса за специјалне балканске снаге, и припадници су земаља бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије. "Курсације" су телевизијска серија Гранд продукције радиотелевизије Пинк. Како се наводи на њиховом званичном сајту, ТВ Пинк производи и емитује популарне серије, филмове, сапунице, забавно-музичке, talk show и reality show програме, информативне и политичке емисије.¹ Оно што је карактеристично за "Курсације", емисије Гранда и Пинк је њихова велика популарност али и оштра осуда у јавности због лошег квалитета, неукуса и немања стила.² У раду не анализирам контекст емитовања серије, с обзиром на то да су "Курсације" посебна целина за себе. Постоје љубитељи "Курсација" који не воле Гранд емисије, као и гледаоци Гранда који не воле "Курсације". Шире разумевање телевизије Пинк и емисија Гранд производње захтева посебно истраживање, можда чак и више повезаних истраживања која би обухватала интердисциплинарни рад етномузиколога, антрополога, теоретичара медија, социолога и истраживача из сродних дисциплина. Како истиче Ђурковић, серије могу имати огромне едукативне, забавне, манипулативне, комерцијалне или идеолошке могућности (Ђурковић 2005: 357). С тим у вези, у раду се бавим истраживањем мотива "лудости" који пројежава кроз серију и представља један од њених саставних елемената и испитујем улогу овог мотива у серији. Моје испитивање се заснива на анализи DVD издања "Курсације" I-V, теоријских поставки О. Клепа о социјалним типовима Луде, примењених на главне ликове у серији, са

¹ "Стриктно се држећи своје основне филозофије – забава, информација и едукација за милионе гледалаца и слушалаца – Пинк је постао trend-setter тржишта. Од 1998. године, телевизија Пинк доминира по гледаности, заузимајући прво место, сваке године, по рејтингу и шеру. Остварујући 40-45% од укупног прихода маркетиншког тржишта у Србији, Пинк заузима лидерску позицију и у овој области (<http://www.rtvpink.com/kompanija/>)".

² Музика, популаризирана посредством Гранд продукције такође је чест предмет критика. "Иако представља оличење потпуног неукуса и озбиљне декаденције свих естетских мерила током деведесетих и касније, "Гранд продукција" је почела да показује извесну меру укуса. Иако и даље нуди гротескни приказ у коме школоване балерине, опточене шљокицама и украшене раскошним перјем играју кореографије из цез балета на мелодије каквих нема ни у Техерану, "Grand show" је доживео позитивну трансформацију, што је истакао сам Саша Поповић, проглашавајући победу Душана Свилара. Изјавио је да ова победа представља нову еру за Гранд и раскид са турбо-фолк мелодијама. Живи били па видели!" (http://www.nspm.org.yu/kulturnapolitika/2007_irina1.htm). Иако се често музика у Гранд емисијама поистовећује са турбо-фолком и критикује као врста турбо-фолка, с обзиром да је музика "жива творевина", увек у развоју, немогуће је апсолутно поистовећивање са турбо-фолком (v. Ђурковић 2002; v. Ђурковић 2004).

циљем да објасним чему њихове "лудости" служе, односно која је сврха представљања припадника различитих нација бивше СФР Југославије као луда? Иако је Курсације могуће међу собом разликовати и на основу различите врсте лудости која их карактерише, једини лик који у имену има одредницу "Луди" је Србин. Социјални тип луде О. Клепа користим као теоријску основу да бих објаснила зашто су сви полазници полицијског курса Луде. Циљ показује у којим случајевима је "лудост" приказана као позитивна а у којим као негативна одредница националног идентитета. Да ли серија, фаворизовањем модела за српску лудост, прави избор између "Шеширцијине куће" и "куће Мартовског кунџа", односно, оправдава само једну врсту лудости? Да ли је лудило један од маркера истицања српске различитости и посебности с обзиром да је у питању серија српске производње?

Луда као социјални тип

Лудило представља психичку поремећеност, али у књижевности, литератури, на филму може карактерисати нешто много добро или боље од свега осталог сличног (Aleksić 2006: 31). Као "душевна болест" лудило се јавља тек у XIX веку (Žakar 2000: 18).³ Ликови у "Курсацијама", иако луди – нису болесни. Њихова особеност је лудост, која је готово типска,

³ Жакар (2000: 53) наводи различите приступе и схватања лудила. У зависности од приступа, лудило може бити схваћено као душевна болест проузрокована можданим обољењем (медицински приступ); за психоаналитичаре лудило је стање афективне узнемирености везано за (инфантилну) природу субјекта; душевна болест која је последица патогених породичних или микросоцијалних комуникација (систематски приступ); лудило служи жигосању и кажњавању девијантних понашања у друштву (жртвени приступ); душевна болест представља друштвено обољење у вези са потлаченошћу и искоришћавањем субјекта (политички приступ). Упркос томе, он закључује да не постоји јединствена дефиниција лудила зато што је у питању сложен феномен који се у зависности од друштва другачије манифестује и схвата. "(...) понашање у потпуности прихватљиво у једној култури, у другој ће изгледати као патолошко, као и у обрнутом случају (Žakar 2000: 24). Неке менталне болести су непостојане и појављују се само понекад и на неким местима (Hacking 1999: 100). Аутор показује да особа може у различито време бити и индиферентна према свету око себе и интерактивна, када интерреагује са другима и реагује на затечено стање. Лекар се, према таквој особи, у зависности да ли лечи ментално оболелог биолошким или психолошким приступом, може према њој односити као да је индиферентна или интерактивна врста (Hacking 1999: 100-124; Hacking 1998). Разматрања о социолошком приступу проучавања душевних поремећаја, његовом историјском развоју и критици (v. Opalić 2007).

а не лудило као "поремећеност". Самим тим, они су ближи лудима а не лудацима. И једни и други имају нешто заједничко – њихово понашање је неприхватљиво за друштво и заједницу.

Према Бергеру, Луда је ексцентрични лик који угрожава кодове културе, неко ко сам себе осујећује и неко ко склапа лоше погодбе. Луда је често жртва, упада у необичне ситуације, њега непрестано "шамарају" али се он увек опорави.⁴ С обзиром да је ова дефиниција веома широка, детаљнија тумачења О. Клепа користећу да бих показала разлике које постоје у њиховим лудостима. В. Трифуновић је, користећи теорије О. Клепа о социјалним типовима⁵ Луде, Хероја и Ниткова, анализирао тип Луде у домаћим вицевима. Према Клепу, социјални тип Луде одражава неформалну друштвену структуру (Trifunović 2007: 109). Луда⁶ као социјални тип често се налази у фолклору, књижевности и драми (Klapp 1949: 157), али је могуће наћи одигравање ове улоге и у институцијама, организацијама, политичким режимима, историјским периодима и свакодневном животу (Klapp 1954: 56).

Луда је особа, стварна или измишљена (односно колективни концепт особе) која се понаша смешно и инфериорно док је њен друштвени статус низак, исмеван, толерисан и дозвољен (Klapp 1949: 157, 161). Када није успостављен као формални статус постоји као друштвени тип или као фолклорни концепт у популарном хумору (Klapp 1949: 161). Луди недостаје расуђивање, понаша се апсурдно или глупо, смешно и непристојно. Луда представља супротност лепоти, пристојности, интелигенцији, снази, и другим врлинама које карактеришу хероја, те, с тим у вези представља врсту антихероја (Klapp 1949: 157). Социјални тип Луде представља колективни појам једног друштва о врсти особе или понашању које је смешно, инфериорно, глупо и које одудара од норми, као и о вредности особе које одређена група не прихвата (Трифуновић 2008: 246). Како указује Клеп (Trifunović 2007: 116), колектив препознаје и категорише одређене стварне или имагинарне особе као Хероје, Луде или Ниткове. С обзиром да су карактеристике Луде да изазива смех, да се понаша глупо и апсурдно, да је антитеза лепоти и пристојности, да се њено друштвено неприхватљиво понашање у серији толерише, ликови у серији "Курсације", Геца, Фико, Хрвоје, Димче, Ђуро и Јанез се могу сматра-

⁴ http://online.sfsu.edu/~aberger/Frasier_as_20th_century_Fool.doc

⁵ Према Клепу, социјални типови су апстрактни модели у складу са којима се врши процес типизације, (Klapp 1962 према Трифуновић 2007б: 131), односно у питању је процес изградње себе и других путем стварања одређених представа (Трифуновић 2007б: 129).

⁶ Клеп је користио термин "a fool" што се на српски језик може превести и као будала.

ти Лудама, тим пре што циљ рада није да се издвоји правилност у понашању једног типа Луде, нити дефинисање самог социјалног типа већ указивање да су главни јунаци серије "Курсације" друштвене Луде (cf. Klapp 1949; Trifunović 2007: 116-119). Статус Луде је амбивалентан. С једне стране Луда је исмевана и неспособна, она нема никаква права и одговорности нити се ишта озбиљно тражи од ње. С друге стране, упркос свом ниском статусу, улога Луде је призната и цењена (Klapp 1949: 161). Друштвене везе се обнављају кроз прављење Лудом путем умањивања њеног статуса (Klapp 1949: 159). Према Клепу, друштвена улога Луде функционише као врста друштвене контроле и као средство за редукцију статуса зато што њега нико не жели да следи. Сви избегавају улогу Луде из страха да не буду исмевани. Приписивање лудости делује као средство за елиминацију скоројевића, лицемера и неспособних од позиција моћи (Klapp 1949: 161; 162).

Клап је класификовао Луде у десет група.⁷ У питању су следеће категорије:

(1) *гротескна луда* која својим импулсивним и разиграним понашањем одудара од друштвених норми; (2) *комичног неваљалца* или *варалицу* карактеришу безобразни гестови, скарелност и изопаченост али и недостатак озбиљне намере, (3) *брзоплета* или *смела луда* се одликује склоношћу ка екстремима у животу и недостатак расуђивања; (4) *неспретна луда*; (5) *деформисана луда* која својим изгледом одступа од друштвених норми о лепоти, стилу, држању; (6) *будаласта луда* коју поред недостатка памети карактеришу и наивност, безосећајност, простота; (7) *слаба луда* коју одликује недостатак снаге, агресивности и храбрости; (8) *комична луда* је презрена у друштву. Њега киње због његове глупости, док је он потчињен и сувише плашљив да би узвратио; (9) *помпезна луда* претендује на много већи статус од оног који јој у стварности припада, па често испада смешна; (10) *исмевани херој* представља појединца који се исмева тако што му се приписују називи суперхероја (Трифуновић 2008: 246, 247; Klapp 1949: 158-159).⁸

Као и свака категоризација, и ова Клепова типологија има своје мане зато што су у питању статичне и телеолошке категорије. Типологију сам навела зато што је сматрам прагматичном. Није толико важно класифи-

⁷ Постоје две групе класификације Луде, на основу тога да ли је у питању претеривање и прекорачење у понашању или недостатак у личности или понашању (Klapp 1949; Трифуновић 2008), али с обзиром да протагонисти "Курсација" не припадају само једном типу, сматрам да није од велике важности да се општа класификација подреди овој ужој.

⁸ Трифуновићева уводи категорију ексцентричне луде коју нећу користити у овом раду зато што се ниједан лик не уклапа у ту категорију (2008: 249-250).

ковати ликове као дословне припаднике овог или оног типа или као тачног припадника одређене категорије, већ је важнији опис шта се сматра аберацијом која карактерише лудост. Зато нисам ликове подредила типологији, него типологију карактеру ликова. Стога, ликови у "Курсацијама" имају елементе једног или више описаних типова.

Ко је овде луд?

Главни ликови у серији "Курсације"⁹ су Македонац Димче Сексовски (Саша Пантић), Црногорац Ђуро Палица (Бранко Бабовић), Босанац Фико (Неша Чолић), Словенац Јанез Дршко (Бане Видаковић), Хрват Хрвоје (Андрија Ковач) и Геца Луди Милојко (Ранко Горановић), полазници полицијског курса за Специјалне балканске снаге. Заплет у серији не постоји, док је радња ограничена на исказивање каналисаног етничког хумора у форми вица и доскочица (v. Крстић 2009).

Димче је представник Македонаца. Он нема неке специфичне карактеристике које га есенцијализују као "типског" Македонца и тешко је класификовати га као Луду према Клеповој категоризацији. С обзиром да он ипак јесте предмет подсмеха, сматрам га слабом али и безазленом Лудом. Његова супруга (Убавка Шћепановић) га често исмева, обично кроз омаловажавање његове мушкости.

– Ама Убавче бе, што ме права штука, ама шлог ће ме стрефи.

– Камо среће да те стрефи на правом месту.

Она га чак и туче зато што ју је оставио на селу, у Македонији, са двоје деце док је он у Београду. Поред тога она га и вара, иако Димче то зна.

– Димче, Димче ти јој купујеш шампоне, а други јој косу мрси (Хрвоје).

– Ама не мрсиго само коса, леле (Димче).

У серији се Босанцу Фики сви подсмевају зато што је глуп.

– Види се да је спортски тип. Глава му је ко копачка (Јанез о Фику).

⁹ Међу професорима су главни ликови, разредни старешина, професор Лабуд (Радован Миљанић), професорка музичког образовања Маца (Драгана Вујић) и професорка сексуалног васпитања Цуца (Јована Петронијевић). С обзиром да професори нису луде, већ на против, исмевани од стране Курсација, док они њих истовремено омаловажавају, о њима у овом раду неће бити речи. На четвртог издању "Курсација" се појављује и Пазарац (Мирсад Шабовић), студент Међународне размене Санцак – Босна – Санцак. Пошто се он појављује само у једном серијалу (и није превише заступљен) његов лик овде такође није анализиран.

Поред тога, он је прост и наиван. Када му Димче каже да је он родом "во Гевгелија", Фико одговара "Ја сам во из Сарајева". Њега карактеришу недостатак интелигенције и разума, смешни промашаји и комичне фрустрације, док је истовремено наиван, прост, безосећајан. Њега највише киње, он је физички најнеугледнији што су све особине Будаласте и Комичне Луде (v. Трифуновић 2008: 246, 247). Такође, он је и Неспретна Луда. Изгубио је возачку дозволу зато што није успео да закочи на семафору јер му кочнице и ручна нису радиле, па је улетео у самопослугу – која је радила.

Црногорац Ђуро има надимак "Палица" који упућује на полицијски пендрек с обзиром да он носи полицијску униформу али је и алузија на његов (мали) полни орган (зову га још "Пробушена Главница") и (слабу) сексуалну моћ.

– Професорице, ја када сам ти са женом у кревету, нема ти код мене ни пет ни шес. Једва једном.

О свом полном органу, сам Ђуро каже да га служи као омладинац.

– Ја му нађем посао а он неће да ради.

Према изложеним подацима, Ђуро се може сматрати Исмеваним херојем. Њему се иронично приписују називи карактеристични за хероја. Иако бити полицајац није исто као и бити Супермен (cf. Трифуновић 200; Кларр 1949), али на курсу за полицајце, Ђуро има највише предиспозиција за полицајца, с обзиром да је он, обучен у полицијску униформу у којој чак иде и на родитељски састанак. Он је истовремено таленат за незакониту продају имовине као и за мито и корупцију што су квалификације за доброг полицајца према стандардима постављеним у серији.¹⁰

У лику Јанеза се алудира на "склоност" Словенаца ка хомосексуализму.

-Мушкарци су за мене закон, а ја волим рупе у закону.

Његова сексуална опредељеност је представљена његовим феминизираним понашањем и хомосексуалним алузијама, што се у серији представља као проевропско понашање. Када Ђуро пита ко је међу њима хомосексуалац, Јанез одговара да се сада у Европској унији каже геј, док

---

¹⁰ У серији се алудира да су полицајци лопови. Све Курсације су успешно завршиле курс и у присуству Високог представника ЕУ, Буша Блеровског (Гага Чоловић), положили заклетву. "Данас кад постајем полицајац, свечано се обавезујем да ћу ја, тај и тај, марљиво тућ и малтретирати старије и слабије од себе. И да у тој борби нећу жалити да дам туђи живот. Свечано се обавезујем да никада нећу примати мито (пауза) мањи од 15 еура и да ћу од укупне своте мита давати 30% дежурном командиру, 20% мене а осталих 100% министру полиције Јочићу. Нека купи киоск, паркира га у своје двориште и нека га пљачка до миле воље".

Ђуро одговара да он није геј већ обична педерчина. Како истиче Тодорова, раширено је мишљење да је Балкан почео да губи свој идентитет када је почео да се европеизује (Тодорова 2006: 63). У серији је есенцијалистичко схватање балканског идентитета приказано кроз лик Геџе док је застрањено понашање, карактеристично за Јанеза. Према Бакић-Хејденовој, најочигледнија политичка реторика у Југославији од 80-их се претежно окретала око исконструисаних тврдњи о привилегованом "европском" статусу за неке делове земље, док су се други оптуживали као "балкански", "византијски" и стога не-европски тј. Други (Бакић-Хајден 2006: 36). Словенија и Хрватска као земље географски ближе Западној Европи, почињу од 80-их да се сматрају ближим Европи (Бакић-Хајден 2006: 62). Јанезово понашање и изглед највише асоцира на кловна. Он се може сматрати Гротескном лудом, зато што његово понашање одудара од званичних друштвених норми. Поред тога, он је и Деформисана луда, зато што његов изглед одступа од естетских норми и конвенција о стилу одевања. Женствен је, модерно али неукусно обучен, увек у јарким бојама, воли луткице и шминка се. У ствари, Јанезово понашање је приказано као девијантно, што се не изједначава са лудошћу јер је луда само Геџа. Јанезово понашање је горе него понашати се као луда.

Хрвоје је образовани Хрват у сакоу са лептир машинном.

– Дајте ми лимену посуду и ја ћу направити цео авион (Хрвоје).

– Дај ти мени жену и ја ћу ти направити целу посаду (Геџа).

Он је представник Помпезне луде. Иако је Хрвоје по понашању и знању био изнад осталих, у серији то нису вредности које заслужују похвалу. Због његове надмености и надобудности, врло често је исмеван. У свађама између њега и Милојка, најчешће он извлачи дебљи крај.

– Е Хрвоје, дођи сутра код мене да играмо шах.

– Нисам знао да ме толико цијениш, Геџо.

– Ма није, не ценим ја тебе него ми фали коњ.

Геџа Луди Милојко је сељак из Шумадије. Једини је од ликова који је стално обучен у народну ношњу. Он је једини лик који себе сматра лудим. Он чак захтева да му се обраћају са Луди. Када му професорка Маца каже "Седите Милојко", он је исправља.

– Луди Милојко, молићу фино.

– Седите Лудаче, на чему јој се он захваљује.

Својим лудим понашањем исмева друге, односно, њему његово аберантно понашање дозвољава да исмева друге – није он крив што је ненормалан. Професору Лабуду одговара да је име његовог оца Џорџ Буш, а име његове мајке Карла дел Понте. Када му професор одговара да лаже, он својим безобразним али довитљивим одговором исмева њега а не себе.

– Јебеш ми оца и мајку ако лажем!

С обзиром на своје понашање, он је према Клеповој категоризацији пример Комичног неваљалца. Био је хапшен зато што је пуцао на кума у лову, мисливши да је срндаћ, на шта је Хрвоје одговорио "Типично за Србина". Понашање Комичног неваљалца укључује безобразне гестове, скаредност и изопаченост који се граниче са забрањеним али га карактерише и недостатак озбиљне намере (Трифунковић 2008: 246). Геџа је груб према својој жени, прост и увек спреман да се нашали на туђ рачун. Он је бунтовник али и једини Курсација велики љубавник. Геџина лудост није индивидуална, у питању је колективна одлика Шумадинаца/Србијанаца/Срба. Лудост је епитет који се последње две деценије приписује олако Србима због несређене ситуације у Србији током деведесетих (v. Aleksić 2006). У међувремену је дошло превредновања стигме (о начину ма "померања стигме на доле" v. Živković 2001: 73-110). Нешто негативно (психички поремећај) и од чега се зазире добило је позитивну вредност и дистинктивну карактеристику српског рода. Боље бити "луди Балканац" него "геј Европљанин". Лудило је специфични и за западњаке неразумљиви етос (Aleksić 2006). Како указује Алексић, коришћење теме лудила не потиче са Запада већ је "домаћи производ", односно варијација на тему "западних представа Балкана" зато што појам лудила као и негативне представе о Балкану јесу са Запада (Aleksić 2006: 50).

Ко је луд буди му друг

Представници нација бивше СФР Југославије на Специјалном курсу за специјалне балканске снаге су Луде, с тим што је само Србинова лудост тако и дефинисана, али је истовремено и једина позитивно вреднована.¹¹

Како истиче Клеп, друштвени статус Луде истовремено је исмеван али и прихваћен у групи (Klapp 1949; Трифунковић 2008: 256). Луда се сматра неспособном и неодговорном, али упркос својим недостацима, његов статус је толерисан, сматра се забавним и не кажњава се (Klapp 1949: 158). Весна Трифунковић сматра да "(...) група кроз тип Луде дисциплинује своје припаднике и утиче на њихово понашање обликујући га према прихваћеним стандардима" (Trifunović 2007a: 121). Серија говори о "нашој" толерисаној Лудости: "Зовем се Милојко Ружић. За пријатеље Луди, за непријатеље Најлуђи Милојко" – и о различитим "њиховим" лудостима. Лудост служи као један од елемената коришћених у серији

¹¹ Професори у серији нису Луде. Иако су и они предмет шала, они нису јунаци. Они чак нису ту ни да покрену радњу, с обзиром да радња готово и да не постоји.

како би се направила што јаснија граница између националних група,¹² односно да би гледаоци могли да се идентификују са одређеним ликом/ликовима, путем изградње дистанце од других. Али Лудост о којој говори Клеп има педагошку улогу, служи да подучи са ким се *не треба* идентификовати, има улогу у редукцији статуса, друштвеној контроли и регулисању агресије зато што на себе прима недостојства која би се у стварном животу могла третирали као увреде и бити повод за конфликт (Klapp, E. O. 1949: 161-162; Trifunović 2007: 121). Туђе лудости приказане у "Курсацијама" имају педагошку улогу. На искривљени начин показују шта може да нам се деси ако уђемо у Европу, односно колико тога можемо да изгубимо. Поред тога, Луда може имати улогу и несташног (али толерисаног) критичара (Trifunović 2007c: 28) групе. У серији, Курсације пародирају политичке пароле предизборне кампање за парламентарне изборе 2007. године и исмевају политичке странке:

– Множите се јер секс не може да чека (Јер живот не може да чека – парола политичке партије ДС)

– Секс од нас зависи (Од нас зависи – ЛДП)

– Гласајте само за геј 20+ (G17+)

Ликови у серији су Луде. Док Фико, Хрвоје, Ђуро, Јанез и Димче имају за циљ да покажу не толико какви су они, него какви ми не треба да будемо, Геца Луди Милојко би требало да подучи гледаоце какви Срби јесу и какви треба да остану – паметни и довитљиви, хетеросексуално оријентисани а сексуално активни и способни и доминантни у групи.

Завршна анализа

Идеја рада није била да се потврде, оправдају нити унапреде категоризације О. Клепа нити В. Трифуновић. На основу Клепове теорије о социјалном типу Луде објаснила сам на који је начин могуће препознати као луде протагонисте у серији "Курсације" Гранд продукције телевизије Пинк и установити која је сврха њихових лудости. Категорије су имале улогу да, на основу њих, установим постојање поред Геце, других Луда, постојање различитих врста Луда и постојање различитог вредновања другачијих лудости, са циљем да продубим разумевање дистинкције "Нас" и "Њих", односно како је тај однос интерпретиран у серији "Курсације" на примеру експлоатације мотива лудости.

Како Алкок истиче, балканске земље су дуго служиле као симбол другости помоћу које је било могуће мерити европску нормалност (2000: 13). Неки од елемента који учествују у намерном прављењу луда, а које је мо-

¹² Стереотипи, језик, "традиционална" одећа су само неки од елемената.

гуће уочити међу Курсацијама су: искривљавање изгледа или одећа која одступа од групних норми (Јанез, Фико), неприлично понашање (Јанез, Геца), апсурдни неуспеси који откривају слабости и фрустрације (Хрвоје, Ђуро), поређења са инфериорним особама (Хрвоје), бити направљен будалом у шали (Фико, Хрвоје, Димче, Ђуро, Геца) (Klapp 1949: 159).

Једна од значајнијих функција социјалног типа Луде је, према Клепу, олакшавање рутине комиком (Трифуновић 2008: 256). "Под овим Клап подразумева да ће сваки припадник друштва избегавати да буде типизиран као било која препозната врста Луде унутар тог друштва и то првенствено због тога што она ужива изузетно низак статус. (...) Друштво, дакле, путем социјалног типа Луде обавештава своје чланове о непожељним облицима понашања и уједно их усмерава и дисциплинује. На тај начин се, путем овог социјалног типа, изражава специфичан вредносни систем" (Трифуновић 2008: 256; v. Трифуновић 2007с: 118). Иако се претпоставља да ће особа најпре узети тип Хероја као свој модел понашања и потврђиваће себе кроз оне моделе које изабере за своје хероје и које прихвата као вође (Трифуновић 2007а), у серији не постоје Хероји. У "Курсацијама" су сви главни актери Луде. С обзиром да Луде нису реалне репрезентације просечне људске природе већ карикатуре нижепросечне интелигенције, храбрости и стила у циљу приказивања дефеката и слабости (Klapp 1954: 58), поставља се питање која је улога Луда у "Курсацијама"? То значи да су Јунаци/Хероји, представници народа бивше СФР Југославије Луде, или домановићевским језиком речено – вође су слепци, пошто они, као будући полицајци, треба да имају водећу улогу у заштити народа. Геца, са титулом Луде, може се сматрати њиховим предводником. С обзиром на то да су сви представници луде, његова улога најдоминантнијег у групи није толико упадљива, али је очито да, иако је он предмет шала и подсмеха, његова је реч углавном последња. Он може да пљуне на Хрвоја, да псује своју жену, да се свађа и изиграва лошег момка, и да истовремено сексуално доминира међу осталим Курсацијама, те тако Геца постаје херој Луда а не херој Херој.

Самим тим, зато што су сви ликови Луде, у серији је, наиме, вредносни систем изокренут. Присност или идентификација са неким ликом или навијање за неког није последица његове мудрости, манира и стила већ *начина* исказивања лудости. Лудост у серији представља вредност по себи. Сматрам да, док су неки ликови у "Курсацијама" представљени као друштвено обележени типови којих се "треба клонити", Геца је лик са којим се гледаоци у Србији могу идентификовати.

Висока популарност серије у Србији и у бившим земљама СФР Југославије говори тој тези у прилог.¹³ Лудости приказане у серији имају забављачку и хумористичку улогу. Хумор у "Курсацијама" је првенствено и већином политички. Курсације су национално стратификовани ликови и исмевају се њихове националне и етничке заједнице (v. Крстић 2009). Њихове лудости представљају друштвено дозвољен канал да се критикује стварност. Својим понашањем они забављају публику, али је истовремено растерећују и помажу да се савлада стварност (v. Rot 2000: 69-70). Зато што су Курсације Луде, њихово понашање се толерише, одобрава и они смеју јавно да критикују савремену српску политику, земље бивше СФР Југославије, Америку и Европу. У питању су безбедни лудаци који немају моћ за стварним друштвеним и политичким променама (Aleksić 2006: 57). Оно што је симптоматично у таквом лудирању је, да упркос томе што постоје пошалице и на Геџин рачун, он је обично она мудрија и лукавија Луда која никада не извуче дебљи крај.

Поставља се питање да ли серија има улогу у оправдавању лудирања, односно, колико приказивање Геџе као друштвено прихватљиве Луде у серији има педагошку функцију а колико је у питању експлоатација мотива Луде као једног од елемената егзотичног српског етоса? Бити Луда, у Геџином случају, представљено је као јединствена балканска врлина. Његов лик и понашање комичног неваљалца, не треба да подуче гледаоце какви не треба да буду – томе служе остали ликови. Он би требало да покаже какви су Срби и по чему се разликују од других. Само-егзотизација нема за циљ понизно одигравање својих рђавих особина пред "нормалнима" који представљају Запад (cf. Živković 2001: 97-106) зато што нема "Западног ока". Који је циљ, онда, таквог лудовања?

Као што је већ речено, Геџа није лудак, зато што он није психички болестан. Геџа се лудира и, могло би се рећи, прави се лудим што и јесте улога Луде која омогућава да се његово понашање толерише. Геџино понашање је израз бунта против Европе. Контролни задатак "Како замишљам Високог представника ЕУ" сви су, осим њега, добро урадили, и сви су га замислили у складу са вредностима свог друштва (и стереотипима о њима).¹⁴ Геџа једини није одговорио на постављени задатак.

---

¹³ v. <http://www.lisinski.hr/PokaziDatum.asp?datum=9.3.2008>; v. <http://www.presidentonline.co.rs/vest.jsp?id=32122>

¹⁴ Ђуро је замислио да је Високи представник пореклом из Црне Горе, високи атлета, који носи Армани тренерку и Версаће кравате. Хрвоје га замишља као великог и начитаног интелектуалца. "(...) каријеру изградио на дјелима др Фрање Туђмана, да воли јахат коње као бан Јелачић и да је почасни грађанин Црне Горе као Стипе Месић". Јанез га замишља феминизираним. "Да воли све што воле млади, како спреда тако и отпозади". На ову изјаву професори саопштавају да је то

– Ја га не замишљајам, већ не могу да га смислим!

Када се коначно појавио Буш Блеровски његовом појавом су сви, сем Милојка, усхићени. Његова поздравна реч је то и показала на запрепашћење присутних.

– Високи представниче, прво нас нападате. На све стране бомбе лете, а онда, бре, долазите у посете. Ногу поломили да Бог да овде у Србији.(...) Ма нек добијем и кеца бре, доста је приче. Бежи одавде Високи представниче. Ви из Европе сте, бре, шарена лажа. Мој Високи представник је чича Дража!

Самим тим, с обзиром да је Геца лик који је другачији од свих, поента серије није да је он Луда, већ да је Геца једини нормалан. Геца глуми Луду да би сачувао своју нормалност оличену у српском традиционалном идентитету. Лик Геце Лудог Милојка не служи ради егзотизације пред Западом, већ ради подругојачења "њих" (представника других република бивше СФРЈ) пред "нама" (гледаоцима у Србији) у циљу "наше" саморепрезентације. С обзиром на то да улазак у Европску унију представља циљ транзиције у Србији,¹⁵ она истовремено представља извор спољашње непријатности зато што може да дестабилише традиционалне српске вредности (као у случају Словеније).

Лик Лудог Милојка представља вид изражавања културне интимности (v. Hercfeld 2004). Културна интимност представља аспекте културног идентитета који се сматрају извором спољашње непријатности док истовремено пружају члановима заједнице осећај сигурности и врсту колективног самопоуздања. Када се јавља да нешто каже или одговори, Геца то чини подижући испружена три прста, палац, кажипрст и средњи

прави европски задатак чиме се потврђује већ изнесен став о схватању Словеније као европске, али то није позитивна одредница већ жиг. Димчетове изјаве су повезане са савременим македонским познатим личностима. "Да је убав како Дарко Панчев. Да пе како Тоше Проески и да си има цицке како Тијана Дапчевић".

¹⁵ Транзиција представља период трансформације бивших социјалистичких земаља у последњој деценији XX века и (у идеалном случају) усвајање западних капиталистичких облика производње (cf. Verderi 2005). Скуп промена којим се друштво трансформише из нетржишне у тржишну економију, из ауторитарног једнопартијског система у демократски вишепартијски систем (Малешевић 2005: 219). О циљевима транзиције, односно интеграције у Европску унију (v. http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2006&mm=04&dd=03&nav_id=193652; http://www.b92.net/srbija2020/vesti/aktuelno.php?id=176&start=0&nav_id=241647; http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2006&mm=06&dd=26&nav_id=202596; http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2004&mm=07&dd=07&nav_id=145330; <http://www.pescanik.net/content/view/987/80/>; *Biznis novine*; *Blic*). О телевизијским серијама у првих пет година демократске владавине у Србији и првим годинама транзиције (v. Ђурковић 2005).

прст док су мали и домали скупљени на длану. Уобичајеним начином тражења речи, односно јављања за реч, сматрају се подигнута два прста, кажипрст и средњи, док су преостала три прста прекрштена на длану. Гест "три прста" у Србији може представљати ознаку за "српство", "Србију" и православље који је почетком деведесетих година у Србији, као "српски знак" кодификовао председник политичке странке Српски покрет обнове, Вук Драшковић (Жикић 2002: 67, 68). "(...) поменути амблем је 'изборио' статус маркера националног, али и с њим повезаног политичког идентитета" (Жикић 2002: 68). Затим, док Хрват куца два пута на врата, Геца куца обавезно три пута и љуби се "по српски" три пута. Као што и три прста представљају конструкцију српског националног идентитета из последње деценије XX века, тако је и љубљење три пута у образ, у пракси од краја осамдесетих година (Спасић према Jansen 2005:183-184), имало улогу у одржању српског идентитета. Културну интимност чине националне црте које пружају грађанима осећај пркосног поноса у односу на формалнији или званичнији систем моралних вредности, а понекад и на званично неодобравање. То су стереотипи јаства¹⁶ са којима се чланови заједнице тобоже шале на властито колективни рачун (Hercfeld 2004: 21). Геца Луди Милојко је у серији приказан као сиромашни Србин сељак (v. Крстић 2009) православне вероисповести. Он је увек обучен у шумадијску ношњу, која се сматра националним одећом (v. Prošić-Dvornić 1989: 15), носи бројаницу и једини је лик који носи мајицу са националним грбом.¹⁷

¹⁶ Self, односно сопство или јаство, подразумева друштвени конструкт, функцију односа између историје, друштвене условљености и изабраног понашања појединачне особе (Heidegger, Jaspers, Sartre према Hacking 1999: 14-15).

¹⁷ Српски грб се састоји из крста са четири оцила (или четири симболична слова) и претпоставља се да води порекло из Византије и епохе Палеолога (Соловјев 2000: 284). Бели двоглави орао, додат касније, такође има корен у византијском амблему (мада је оригинално оријенталног порекла). У доба Палеолога царска породица почела је да користи засебни амблем: крст са четири В који се тумачи као четири оцила или огњила (Соловјев 2000: 276). Оцило/огњило је гвоздени инструмент којим се из кремена, ударцем, избија искра и тако пали ватра и у питању је обична савијена гвоздена шипка са могућим варијацијама. Средином шипке се удара кременом док савијени крајеви служе као дршка алатке (Соловјев 2000: 100). У каснијим хералдичким делима од XVII века ова четири слова су тумачена као Цар Царева Царује над Царевима, али Соловјев сматра да је најтачније тумачење Крсте Цара Царева, Помози Цара (Соловјев 2000: 36). Постоје различите интерпретације да ли је византијски грб представљао оцило или слово В као и шта на српском грбу представљају слова С (и да ли су то у питању слова). На српском грбу оцила од XIX века почињу да се тумаче родољубиво, односно у вези су са оживљавањем култа Светог Саве. Четири знака се тумачу

Серија, иако се емитује током забавно-музичких програма Гранд шоу и Гранд парада, и сама забавног и хумористичког карактера, с обзиром да као и друге телевизијске серије јесте један од најзначајнијих и најутицајнијих облика савремене популарне културе (Ђурковић 2005: 257), представља такође плодан "терен" политичких истраживања.

"Курсације", приказујући припаднике бивше СФРЈ Лудама, на имплицитан начин сугеришу да ако Срби желе да сачувају своју националну посебност, у контакту са Другима морају да се праве Лудама. То је једини начин да њихово понашање буде толерисано и препознато као друштвено прихватљиво. Приказивање српског идентитета есенцијалистички, као стабилног, непроменљивог и фиксног језгра, јасно разграниченог од туђих идентитета, представља начин изражавања евроексептицизма и негативног погледа на политику евроинтеграције.¹⁸ "Курсације" коментаришу и критикују многе политичке партије у Србији, као и различите политичаре, али својим опредељењем за позитивно вредновање окамењених традиционалних српских вредности, промовишу став Европе у Србији без Европске уније. Циљ овог рада је био да укаже како у серији, мотив Луде, може функционисати као модел понашања припадника бивше СФРЈ и на који је начин његова експлоатација повезана са тренутном спољно-политичком оријентацијом Србије, односно питањима прикључења Србије Европској унији. Могуће везе између манипулације стереотипним сликама и мотивима од стране аутора серије и праксе и идеје политичких актера у Србији представљају истраживање за посебан рад.

че као Свети Сава Српска Слава или касније Само Слога Србина Спасавана (Грујић 1914: 290 према Соловјев 2000: 59). За детаљнији увид (v. Соловјев 2000; <http://www.anarheologija.org/clanci/stevovic/index.php>).

¹⁸ О различитим схватањима интерграција у Европску унију и евроексептицизму (v. <http://www.pescanik.net/content/view/987/80/>; <http://www.pescanik.net/content/view/276/91/>; http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2007&mm=09&dd=28&nav_id=265535; <http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/eu-utopija.html>; Антонић 2009). Према Ј. Ђурић, неки припадници друштва у Србији доживљавају идентитет као да 'виси над понором' преображаја. "Та метафора уједно представља објашњење за дуготрајни друштвени отпор променама, као да захтев за преображајем долази искључиво споља, а не да потиче из унутрашњих потреба друштва. Овакав доживљај промене идентитета заснива се на страху који се сам собом потхрањује – страху од ништавила самонестајања (Ђурић 2007). Према Радовићу и Ђурићевој, већинско становништво је ипак за евроинтеграцију Србије (Радовић 2007; Ђурић 2007). У овом раду су о евроексептицизму и европским интеграцијама изнети подаци на нивоу информације зато што обе теме захтевају посебна темељна истраживања.

Литература

- Allcock, B. J. 2000. *Explaining Yugoslavia*. London. Hurst & Company, 13-26.
- Aleksić, S. 2006. "Ludilo" – narativ o Srbiji devedesetih godina. Dva filma o "ludilu".
Diplomski rad. Beograd. Filozofski fakultet. Odeljenje za etnologiju i antropologiju.
- Антонић, С. 2009. Нагнути медији. *Политика*, 26. март, 15.
- Bakić-Hayden, M. 2006. *Varijacije na temu "Balkan"*. Beograd. Institut za filozofiju i društvenu teoriju I.P. "Filip Višnjić", 31-71.
- Biznis novine. 2008. Usvajanje Strategije razvoja trgovine na jesen. *Biznis novine* [online], 30. jul. Доступно са <http://www.naslovi.net/2008-07-30/biznis-novine/usvajanje-strategije-razvoja-trgovine-na-jesen/762216> [март 2009]
- Blic. 2009. Tadić i Basesku o evropskoj perspektivi Srbije i privredi. *Blic* [online], 26. mart Доступно са <http://www.blic.rs/politika.php?id=85504> [март 2009]
- Đurić, J. 2006. Srbija u evropskim integracijama: preobražaj identiteta. *Filozofija i društvo*, XXX (2). Доступно са http://www.komunikacija.org.yu/komunikacija/casopisi/fid/XXX/10/show_html?s_tdlang=ser_lat [децембар 2008]
- Đurković, M. 2002. Diktatura, nacija, globalizacija. Beograd. Institut za evropske studije, 141-227.
- Đurković, M. Ideološki i politički sukobi oko popularne muzike u Srbiji. 2004. *Filozofija i društvo* 2: 271-279. Доступно са: http://www.komunikacija.org.yu/komunikacija/casopisi/fid/XXV/d10/html_ser_lat [децембар 2007]
- Ђурковић, М. 2005. Прва петолетка: домаће телевизијске серије и трансформација система вредности у транзицији. *Социолошки преглед*, XXXIX (4): 357-381.
- Haking, J., 1998. Uzimanje loših argumenata za ozbiljno. *Филозофија и друштво*, XIII Доступно са http://www.komunikacija.org.yu/komunikacija/casopisi/fid/XIII/D4/show_html?stdlang=ser_cyr [ноембар 2008]
- Hacking, I. 1999. *The Social Construction of What?* Cambridge, Massachusetts and London, England. Harvard University Press.
- Hercfeld, M. 2004. *Kulturna intimnost*. Beograd. XX vek.
- Jansen, S. 2005. *Antinacionalizam*. Beograd. XX vek.
- Klapp, E. O. 1949. The Fool as a Social Type. *The American Journal of Sociology* 55 (2): 157-162.
- Klapp, E. O. 1954. Heroes, Villains and Fools, as Agents of Social Control. *American Sociologist Review* 19 (1): 56-62.
- Kronja, I. 2001. *Smrtonosni sjaj*. Beograd. Tehnokratia.
- Малешевић, М. 2006. Православље као срж "националног бића" посткомунистичке Србије. У: *Свакодневна култура у постсоцијалистичком периоду у Србији и Бугарској. Балканска трансформација и европска интеграција*, Д. Радојичић (ур.). Београд. Етнографски институт, 99-119.
- Opalić, P. 2007. Pregled razvoja sociologije mentalnih poremećaja. *Sociologija* XLIX (1): 1-16. Доступно са <http://scindeks-clanci.nb.rs/data/pdf/0038-0318/2007/0038-031807010010.pdf> [март 2009]
- Prošić-Dvornić, M. 1989. *Narodna nošnja Šumadije*. Zagreb. Kulturno-prosvjetni sabor Hrvatske.

- Радовић, С. 2007. Европа као политички симбол у изградњи идентитета постсоцијалистичког друштва. *Antropologija* 4: 48-61.
- Rot, K. 2000. *Slike u glavama*. Beograd. XX vek.
- Соловјев, А. 2000. *Историја српског грба*. Београд. Досије.
- Todorova, M. 2006. *Imaginarni Balkan*. Beograd. XX vek.
- Trifunović, V. 2007a. Socijalni tipovi heroja, nitkova i lude u teoriji Orina Klara, *Етноантрополошки проблеми* 2 (1): 109-136.
- Трифуновић, В. 2007б. Формирање социјалних типова у теорији Орина Клапа, *Гласник Етнографског института САНУ LV* (1): 125-138.
- Trifunović, V. 2007c. Humor i socijalni tipovi: Socijalni tip Lude u savremenim vicevima. *Teza* (MA). Filozofski fakultet. Odeljenje za etnologiju i antropologiju.
- Трифуновић, В. 2008. Технике хумора и теорија о социјалним типовима. Теоријско методолошки оквир за анализу вицева као хумористичког фолклорног материјала, у: Драгана Радојичић (ур.), *Културне паралеле*, Београд: Етнографски институт САНУ, 243-259.
- Verderi, K. 2005. *Šta je bio socijalizam i šta dolazi posle njega?* Beograd. Edicija REĆ.
- Жикић, Б. 2002. *Антропологија геста II: савремена култура*. Београд. Српски генеалогски центар, 67-71.
- Živković, M. 2001. Nešto između: simbolička geografija Srbije. *Filozofija i društvo* XVIII: 73-110.
- Žakar, R. 2000. *Ludilo*. Beograd. Plato. Zemun: XX vek.

Извори

- Крстић, М. 2009. "Курсације"- терапеутска успаванка? Анализа популарне домаће хумористичке серије. *Антропологија* 7: 137-152

Визуелни материјал:

- Kursadžije 1. 2006. DVD. Режија Саша ПОПОВИЋ. Србија: Grand production.
- Kursadžije 2-5. 2007. DVD. Режија Саша ПОПОВИЋ. Grand production.

Web странице

- <http://www.rtvpink.com/kompanija/> [октобар 2007]
- <http://www.rtvpink.com/> [октобар 2007]
- Marković, I. 2007. Veliki brat i vaskrsenje vrline. Доступно са http://www.nspm.org.yu/kulturnapolitika/2007_irina1.htm [новембар 2007]
- <http://www.anarheologija.org/clanci/stevovic/index.php> [фебруар 2008]
- <http://www.lisinski.hr/PokaziDatum.asp?datum=9.3.2008> [мај 2008]
- <http://www.pressonline.co.rs/vest.jsp?id=32122> [мај 2008]
- Berger, A. Arthur, Frasier: a Twentieth Century Fool. Доступно са http://online.sfsu.edu/~aberger/Frasier_as_20th_century_Fool.doc [јануар 2009]

2004. G17 plus poziva na ujedinjenje. Доступно са http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2004&mm=07&dd=07&nav_id=145330 [март 2009]
2005. Evroskepticizam na srpski način. Доступно са <http://www.pescanik.net/content/view/987/80/> [март 2009]
2006. Lopandić: Srbija na pola puta. Доступно са http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2006&mm=04&dd=03&nav_id=193652 [март 2009]
2006. "Nema para za zaštićene svedoke". Доступно са http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2006&mm=06&dd=26&nav_id=202596 [март 2009]
2007. Bolonjsko bodovanje u Srbiji. Доступно са http://www.b92.net/srbija2020/vesti/aktuelno.php?id=176&start=0&nav_id=241647 [март 2009]
2007. Integracije i evroskepticizam. Доступно са http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2007&mm=09&dd=28&nav_id=265535 [март 2009]
2008. Ekonomski napredak novih članica EU. Доступно са <http://www.pescanik.net/content/view/276/91/> [март 2009]
- Турајлић, Н. 2009. ЕУ утопија. Доступно са <http://www.nspm.rs/ekonomska-politika/eu-utopija.html> [март 2009]

Marija Krstić

Serbs, the craziest of all – TV comedy show "Kursadžije"
by Grand Production

This paper is the result of research done on the TV comedy show (series) "Kursadžije" by Grand Production. The attention is directed towards understanding the motives of the Fool (buffoon) which appears as the characteristic of the main characters in the show. Kursadžije (a rough translation would be Course-attending-people) are attendants of a course for Special Balkan Forces and they are the representatives of the countries that constituted the former Socialistic Federative Republic of Yugoslavia. By using the theoretic guidelines of Klappe's about the Fool as a social type, and the analysis of V. Trifunovic, I will demonstrate why all of the Kursadžija's are Fools and how they are different one from the other based on their different follies (buffoonery, craziness). Having in mind that this is a Serbian TV show and that the Serbian attendant of that course, Gedža Crazy Milojko (the American equivalent of Gedža could be Redneck or Hill-billy), is the only one who has the term "Crazy" (Fool) in his name, I will particularly pay attention to the motive of "Serbian craziness", and examine is it a way to emphasize how special the Serbs are, how unique and unbeatably exotic, i.e., why is the "Serbian craziness" valued as a positive one.

Key words: Kursadžije, Fool, social type, Serbian particularity

---

Marija Krstić

Serbes, peuple le plus fou – série humoristique *Kursadžije*
de la production Grand

Ce travail est le résultat d'une étude de la série humoristique serbe "Kursadžije" ("Les Stagiaires") de la production Grand. L'attention est portée ici à l'intelligence du motif du Fou qui apparaît comme la caractéristique des personnages principaux dans la série. Les stagiaires en question sont tous membres des pays de l'ex-République Socialiste Fédérative de Yougoslavie et suivent une formation pour intégrer les Forces spéciales des Balkans. En s'appuyant sur les thèses théoriques de O. Klapp sur le Fou comme type social et les analyses de V. Trifunović, je montrerai pourquoi tous les Stagiaires sont des Fous et comment ils se distinguent entre eux par leurs différentes formes de folies. Etant donné qu'il s'agit d'une série serbe et que le stagiaire serbe, Gedža Milojko le Fou, est le seul à porter ce surnom, je consacrerai une attention particulière au motif de la "folie serbe", et étudierai s'il s'agit d'une manière de souligner la particularité, l'unicité et l'exotisme incomparable serbes, autrement dit, pourquoi "la folie serbe" est jugée dans un sens positif.

Mots-clés: "Kursadžije" (les Stagiaires), le Fou, le type social, la particularité serbe